

**ALEKSANDR FAYNBERGNING “RAQIBDAN O ‘CH OLISHNI ISTAB...”
SHE ‘RINING ADABIY TAHLILI**

O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Ingliz filologiyasi fakulteti 2-kurs talabasi

Murodova Nigora Xayriddin qizi

Ilmiy rahbar:

Bannopova Zulxumor Xatamovna

Annotatsiya. Ushbu maqolada she‘r orqali ilgari surilgan soxta qahramonlik, kibr, ommaga ta‘sir o‘tkazish va tarixiy timsollar orqali berilgan falsafiy xulosa tahlil qilinadi. Asarda Don Kixot va Iskandar obrazlari orqali insonning ichki bo‘shligi va hayotdagi tenglik masalasi ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: Kinoya, qahramonlik, Don Kixot, Iskandar, ramz, falsafa, qalam va qilich

Abstract: This article analyzes the poem’s critique of false heroism, arrogance, and manipulation of public opinion. Through the symbolic comparison of Don Quixote and Alexander the Great, the poet highlights inner emptiness and the inevitability of human equality in life.

Keywords: Irony, heroism, Don Quixote, Alexander the Great, symbolism, philosophy, pen and sword

Аннотация. В данной статье анализируется философский вывод, выраженный в стихотворении через критику ложного героизма, высокомерия и стремления воздействовать на общественное мнение с помощью исторических образов. В произведении посредством образов Дон Кихота и Искандера раскрываются проблемы внутренней пустоты человека и идеи равенства в жизни.

Ключевые слова: Ирония, героизм, Дон Кихот, Искандер, символ, философия, перо и меч.

Kirish. Faynberg she'riyatida nafaqat u yashagan davr hayotining chizgilari ko'rinib turadi, ayni hozir tahlil qilinayotgan she'rida esa **soxta qahramonlik, ommaga yoqish uchun so'z bilan o'ynash, raqibdan o'ch olish istagi bilan yashaydigan, ammo hayot mohiyatini tushunmaydigan shaxsni keskin tanqid qiladi.** Shoir qahramonni **Don Kixot** va **Iskandar (Aleksandr Makedonskiy)** bilan qiyoslaydi, ammo ularning o'zini emas, **ularning otlari — Rosinant va Bitsefalni** tenglashtiradi.

Asosiy g'oya shuki, **buyuk nomlar bilan o'zini oqlash mumkin, ammo hayotda hamma baribir bir xil taqdir, bir xil "pichan"ni chaynaydi.** Bu yerda shoir **qalamni qilichga tenglashtirayotgan, xalqni "bilmaydi" deb mensimaydigan, lekin o'zi ham haqiqatni anglamagan ziyoli obrazini fosh qiladi.**

Raqibdan o'ch olishni istab,
Gijgijlaysan sen meni unga.

Bu yerda lirik qahramon qarshisidagi shaxsni **fitna, ig'vo va g'araz** bilan ish tutayotganini ko'rsatadi. "Gijgijlash" so'zi ataylab adovat qo'zg'ash ma'nosida ishlatilgan.

Urishtirmoq chorasin izlab,
Ozib ketding sen kundan-kunga.

O'ch olish istagi uni **ruhiy va jismoniy holdan toydirgan.** Bu bandda nafrat insonni yemirib borishi ramziy tarzda ifodalanadi.

Omma uchun sen soʻz oʻynaysan,
Qilich deysan qalamning kuchin.

Shoir bu yerda **soʻz bilan manipulyatsiya qiladigan, oʻzini jasur koʻrsatadigan, ammo faqat gap bilan kurashadigan** odamni tasvirlaydi. “Qalamni qilich deyish” — soxta qahramonlik ramzi.

Xalqni bilmaydi deb oʻylaysan:
Bu nimaga, bu nima uchun?

Bu band **kibr va mensimaslikni** ochib beradi. Qahramon xalqni sodda deb oʻylaydi, ammo shoir kinoya bilan xalq aslida hamma narsani tushunishini anglatadi.

Sanab qoʻygin to yuzga qadar,
Soʻng hushingni yigʻib ol, nodon —

Bu ochiq **tanbeh**. Shoir qahramonni tinchlanishga, oʻzini qoʻlga olishga chaqiradi. “Nodon” soʻzi keskin baho sifatida ishlatilgan.

Hayotda Don Kixot, Iskandar
Koʻrinmagan aslo, hech qachon.

Shoir afsonaviy va tarixiy qahramonlar hayotda kam uchrashini aytib, **zamonaviy “qahramonlik daʼvolari”ni shubha ostiga qoʻyadi.**

U gʻam chekkan, ruhan qiynalgan,
Bu oʻt qoʻygan, oʻldirgan qattol.

Don Kixot — **ruhiy iztirob**, Iskandar esa — **zoʻravonlik va qon** timsoli sifatida qarama-qarshi qoʻyilgan.

Biroq bir xil pichan chaynagan
Doim Rosinant va Bitsefal.

Eng kuchli falsafiy xulosa. Qanchalik buyuk bo'lmasin, **ularning otlari baribir bir xil ozuqa bilan yashaydi**. Bu hayotdagi tenglik, oxir-oqibat bir xil taqdir ramzidir.

Xulosa. Mazkur she'r zamonaviy jamiyatda uchraydigan soxta qahramonlik, kibr va omma ongiga ta'sir o'tkazish istagini keskin kinoya orqali fosh etadi. Shoir tarixiy va adabiy timsollar — Don Kixot hamda Iskandar obrazlaridan foydalangan holda, insonning ichki dunyosi bilan tashqi da'volari o'rtasidagi keskin ziddiyatni ochib beradi. Don Kixot timsolida ruhiy iztirob va xayolparastlik, Iskandar obrazida esa zo'ravonlik va hokimiyatga chanqoqlik ifodalanadi. Biroq ushbu qarama-qarshi xarakterlarga qaramay, ularning hayotdagi yakuniy taqdiri bir nuqtada tutashadi.

SHE'RIY SAN'ATLAR

1. Kinoya (*“Qilich deysan qalamning kuchin.”*)
2. **Ramz** (**Qalam** — so'z, ta'sir, ma'naviy kuch, **Qilich** — zo'ravonlik, majburlash)
3. **Talmeh** (**Don Kixot** — adabiy qahramon, **Iskandar** — tarixiy shaxs, **Rosinant, Bitsefal** — mashhur otlar)
4. **Metafora** (*“Bir xil pichan chaynagan”* - hayot, taqdir, tirikchilik metaforasi).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Arrian**. *The Campaigns of Alexander*. London – 1971.
2. **Karimov, N., Sharipov, A.** *Adabiyotshunoslik asoslari*. Toshkent – 2010.
3. **Hutcheon, L.** *Irony's Edge: The Theory and Politics of Irony*. London – 1994.
4. <https://www.history.com/articles/alexander-the-great>
5. <https://literariness.org/2016/03/31/analysis-of-don-quixote/>
6. <https://literariness.org>